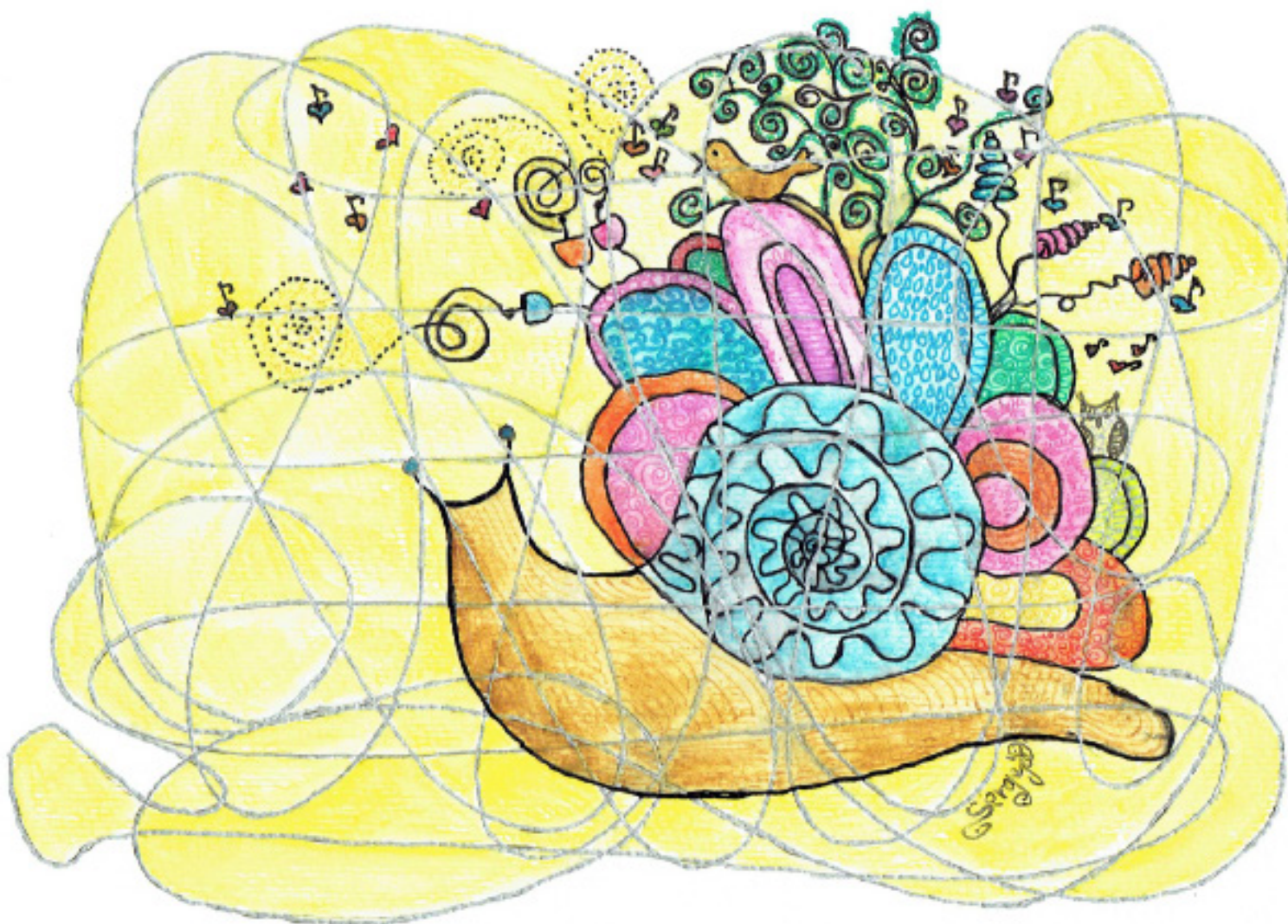

Objem zvoka

Časopis TIM-a za polžev vsadek, Center za sluh in govor Maribor, Vinarska 6, Maribor

Polžev vsadek	2
Uvodnik	3
Biofilm – drugačen pogled na razumevanje kroničnih bakterijskih infekcij	4
Spodbujanje razvoja poslušanja	5
Vloga surdopedagoga v rehabilitaciji gluhih oseb	7
Otrok s polževim vsadkom v vrtcu	8
Delo na daljavo – nova realnost	10
Integracija gluhega/naglušnega učenca v razred polnočutnih vrstnikov	11
RONDO 3	12
Novi Cochlearjev Kanso 2	14
Zgodnja pomoč v strokovnem centru Zebra	15
Kako polžev vsadek izboljša življenje	16
Matura, korona in jaz	17
V pričakovanju športnih tekmovanj	18
Delavnice znakovnega sporazumevanja za dojenčke in malčke - znakovni jezik za predšolske otroke s starši	20
Biba torto meša (Mira voglar)	21
Klepetajva in se igrajava	22

Informacije

Z vašimi vprašanji se lahko obrnete na člane Tima za polžev vsadek Centra za sluh in govor Maribor.

Tel: 02/228 53 40
02/228 53 46 (amb.)
02/228 53 44 (šola)
Fax: 02/228 53 63

E-mail:
diana.ropert@csgm.si
sergeja.grogl@csgm.si
mojca.kolaric@csgm.si
irena.varzic@csgm.si
milan.brumec@csgm.si
mateja.loparnik@csgm.si
mateja.frangez@csgm.si
katja.globevnik@csgm.si

Spletna stran:
<http://www.csgm.si/>

Časopis izdaja Center za sluh in govor Maribor - Tim za polžev vsadek, Vinarska ulica 6, 2000 Maribor
Direktor Samo Rumež, prof.

Odgovorna urednica Diana Ropert
Lektorirala Tjaša Burja
Uredila in za tisk pripravila Maja Gabrovec

Časopis je brezplačen in izhaja v nakladi 500 izvodov. Na leto izidejo 2 številki.
Tisk plačata podjetji Cochlear in MED-EL. Poštnino plačata podjetji Posluh in Widex.

ISSN C506-2713

POLŽEV VSADEK

Milan Brumec, Center za sluh in govor Maribor

SLUH IN NJEGOVA IZGUBA

Zvok iz okolice potuje v uho, kjer se spremeni v takšno obliko, da ga naši možgani prepoznajo.

Zvočno valovanje iz okolice potuje od zunanjšega v srednje uho, kjer povzroči nihanje bobniča. Preko slušnih koščic se valovanje prenese do polža, v katerem lasne celice pretvarjajo mehanske vibracije v šibke električne impulze, ki jih slušni živec prenese do možganov.

Ko je ta pot ovirana, slabše ali nič ne slišimo. Kadar slišimo slabše, smo naglušni in si pomagamo s slušnimi aparati.

Če niti s slušnimi aparati ne slišimo, smo gluhi. V tem primeru nam morda lahko pomaga polžev vsadek.

KAJ JE POLŽEV VSADEK?

Polžev vsadek je elektronska naprava, ki zvok iz okolice pretvarja v električne impulze, ki jih možgani lahko "razumejo". Polžev vsadek je sestavljen iz zunanjšega in notranjega dela.

Zunanji deli polževega vsadka:

- mikrofoni: sprejema zvoke iz okolice; nameščen je za ušesom (na procesorju) ali na oddajniku;
- procesor signalov: majhen računalnik, ki signal iz mikrofona spremeni v električne impulze; vsi novejši modeli so že zauheljni;
- oddajnik: plastičen obroč z navitjem in magnetkom; prenese signal iz procesorja govora v sprejemnik (notranji del).

Notranji del polževega vsadka:

- sprejemnik: sprejema signale iz oddajnika in jih razporeja na polje elektrod; vstavljen je pod kožo za ušesom;
- polje elektrod: nameščene so v polžu; preko njih se električni impulzi prenesejo na slušni živec.

ALI S POLŽEVIM VSADEKOM TAKOJ SLIŠIM?

Ne! Po operaciji, ta običajno traja od 2 - 3 ure, ostane pacient do enega tedna v bolnišnici, dalje pa okreva doma. Večina se v tem času počuti normalno. Po približno mesecu dni mu strokovnjaki na kliniki dodajo še zunanje dele polževega vsadka, pri čemer je potrebna prva nastavitev procesorja govora glede na njegove individualne potrebe. Nastavitev ni enkratno dejanje.

Na začetku so nastavitve bolj pogoste, kasneje pa enkrat letno, oz. po potrebi. PV ali kombiniran PV-slušni aparat se lahko vstavlja in uporablja na obeh ušesih.

Napredek in uspeh sta odvisna od mnogih dejavnikov, predvsem od tega ali je gluha oseba že slišala, ali pa je gluha od rojstva. Na vsak način pa polžev vsadek pomeni lažjo orientacijo gluhe osebe in olajšano pot pri učenju poslušanja in govora.

Sama vstavitve polževega vsadka ni dovolj za uspešno pridobivanje slušnogovornih sposobnosti, zato uporabnike usmerimo v rehabilitacijo.

MEDSEBOJNA POMOČ UPORABNIKOV PV TER STARŠEV OTROK S PV

Objavljamo e- naslove uporabnikov PV in staršev otrok s PV, s katerimi lahko izmenjate izkušnje:

Mojca Mihelič, uporabnica PV - mnojcy@gmail.com

Marjanca Škrobar, uporabnica PV - marjanca.skrobar@gmail.com

Klementina Pristovnik, mama - celofiga@gmx.at

Nataša Prokshi, mama - alter_tuina@yahoo.com

Hajdnik Irena - hajdnik.irena@gmail.com

Zlatko in Maja Sobocan - sobocan11@gmail.com

Andreja Blazina - andreja.blazina@gmail.com

Vsi, ki bi bili še pripravljene pomagati z izkušnjami, nam pošljite e-naslove, da jih bomo dodali v rubriko Medsebojna pomoč.

UVODNIK

Samo Rumež, direktor CSGM

Sodelovanje, povezovanje, raziskovanje, učenje ... so v časih, ko življenje in delo tečeta v drugačni, novi smeri, zelo pomembni. Kljub številnim spremembam in omejitvam, ki jih je odneslo leto 2020, a ponovno prinesel tudi začetek leta 2021, koraka ne ustavljamo, ampak nam drugačna vsakdanjost daje zagon za nove ideje in iskanje novih poti.

Tudi časopis Objem zvoka gre naprej, že 18. leto. Pred nami je nova, 37. številka. Prispevki potrjujejo, da kontinuiteta skrbi za uporabnike polževega vsadka - tako na medicinskem kot tehničnem in seveda surdopedagoškem področju - še kako ostaja, se razvija, napreduje. Tudi v teh časih.

Sodelovanje med otorinolaringologi in surdopedagogi; sodelovanje med zavodi za gluhe in naglušne; sodelovanje logopedov/surdopedagogov z vrtci in šolami, ki jih obiskujejo otroci s PV in ne nazadnje, zelo pomembno sodelovanje staršev otrok s PV, sodelovanje uporabnikov PV ... vse to teče, živi in se prepleta naprej, časopis pa prinaša utrinke, poudarke, nasvete.

In najpomembnejše, kontakta v teh mesecih z uporabniki PV nismo izgubili. Veliko energije smo vložili v uresničevanje našega poslanstva in z delom nadaljevali - kjer je le bilo mogoče - na daljavo. Posledično smo se še tesneje povezali z otroki, uporabniki PV, starši otrok s PV, ki so lahko sprejemali pomoč logopeda/surdopedagoga na daljavo.

Najbolj pravo in najbolj kvalitetno pa je seveda delo 'v živo' v igralnici, v razredu, v ambulanti. Te dni ga veselo nadaljujemo skupaj. Skupaj z vami.

BIOFILM - DRUGAČEN POGLED NA RAZUMEVANJE KRONIČNIH BAKTERIJSKIH INFEKCIJ

Janez Rebol, Klinika za otorinolaringologijo, UKC Maribor, Medicinska fakulteta Maribor

Čeprav je v naša življenja intenzivno stopil korona virus z boleznijo covid-19, na bakterije ne smemo pozabiti.

V zadnjih letih se je močno povečalo zanimanje za vlogo biofilma pri resnosti in kroničnosti bakterijskih infekcij. Tudi prejemniki kohlearnih implantov lahko imajo zaradi biofilma težave.

Bakterijski biofilm je strukturirana skupnost bakterijskih celic, ki so zavarovane z ovojnico (matriksom), ki ga same proizvedejo. Čeprav to verjetno ni splošno poznano, pa je biofilm oblika, v kateri se bakterije navadno in najraje nahajajo v naravi. Ocenjujejo, da se v prosti t. i. planktonski obliki nahaja približno 1 % bakterij v naravi, vse ostale – 99 %, pa so v obliki biofilma. Biofilm se začne formirati, ko se planktonske bakterije pritrdijo na površino v prisotnosti vode (1).

Ko formirajo biofilm, ga lahko gledamo kot trdnjavo, iz katere lahko bakterije izvajajo spektakularne mehanizme obrambe proti gostitelju in antibiotikom.

Odpornost na protimikrobna zdravila izvajajo biofilmi na več načinov. Eden od njih je razredčenje antibiotika v tekočini, ki obdaja biofilm, zaradi katere antibiotik pride do ovojnice v suboptimalni koncentraciji. Biofilm lahko tudi kemično deaktivira antibiotik. Same bakterije v biofilmu imajo počasnejši metabolizem in so zaradi tega manj občutljive na protimikrobna sredstva.

Žal so večino antibiotikov, ki jih danes uporabljamo v zdravljenju, testirali glede učinkovitosti v raztopinah, v katerih so bile planktonske oblike. Ocenjujejo, da bi za uničenje biofilmov bile potrebne 100- do 1000-krat večje koncentracije antibiotikov. Biofilm lahko formirajo tudi glivice.

Ameriški Center za kontrolo bolezni in preprečevanje ocenjuje, da približno 65 % vseh bakterijskih infekcij zajemajo biofilmi. To velja posebej za pljučnico pri bolezni cistična fibroza, endokarditis, infekcije implantiranih naprav in zobni karies. Prav zobne obloge so oblike biofilmov, ki jih lahko srečamo v vsakdanjem življenju.

Biofilm na sprejemniku kohlearnega implanta lahko za prejemnika predstavlja zelo resen problem. Iz literature je mogoče povzeti, da je možnost

pooperativne infekcije po kohlearni implantaciji prisotna v 1 % primerov. Kontaminacija naprave z bakterijskim biofilmom zahteva agresivno terapijo, ki se lahko konča tudi z odstranitvijo naprave in nato ponovno implantacijo. Pojav biofilmov zahteva razvoj novih antibiotikov in površin na implantih, na katerih se biofilmi ne bi mogli formirati. Glede razvoja novih antibiotikov je trenutna situacija v svetu zaskrbljujoča. Razvoj je drag in dobiček farmacevtskih družb je premajhen, da bi se vlagala sredstva v razvoj novih antibiotikov. Glede površin, na katere bi se lahko pritrdil bakterijski biofilm, pa teče napredek v smeri razvoja biocidov, ki se sproščajo s površine naprave in uničijo bakterije.

Drugi pristop pa je razvoj površin, ki onemogočajo pritrditev bakterij (2).

Do nastanka biofilma na površini implanta lahko pride po nekaj letih. Ob tem se pojavlja vprašanje, ali so bakterije prišle na površino sprejemnika iz srednjega ušesa, ali pa so bile že prej prisotne na površini in nato začele rasti. Misli se, da je sluznica srednjega ušesa, kjer vstavljamo kohlearni implant skozi okroglo okence ali skozi ločeno odprtino, sterilna. Srednje uho sicer komunicira skozi Evstahijevo tubo z nosnim žrelom, ki pa seveda ni sterilno. Ugotovili so, da so tudi v zdravem ušesu ob implantaciji že prisotne bakterije (3,4). To je eden od razlogov, zaradi katerih dajemo našim operiranim bolnikom po operaciji antibiotik 10 dni.

Pri majhnih otrocih, ki so sicer nagnjeni k vnetju srednjega ušesa, je po kohlearni implantaciji potrebna še posebna pazljivost. Pri gnojnem vnetju srednjega ušesa uporabimo antibiotike, če pa se vnetja ponavljajo, pristopimo k vstavitvi timpanalnih cevok. Glede otrok, ki imajo vstavljen kohlearni implant, smernic o ravnanju v primeru ponavljajočih

se vnetij srednjega ušesa ni. Vstavitve timpanalnih cevčic je načeloma možna tako pred kot tudi po kohlearni implantaciji. Ob vnetju srednjega ušesa je namreč možnost razvoja biofilma v srednjem ušesu in na sprejemniku implanta, kjer so ga sicer do sedaj največkrat dokazali. Zelo redko so našli biofilm na elektrodi, kar pa je lahko tudi posledica različnega jemanja vzorcev (5). Vsekakor pa nismo nagnjeni k vstavitvam timpanalnih cevčic pri implantiranih otrocih.

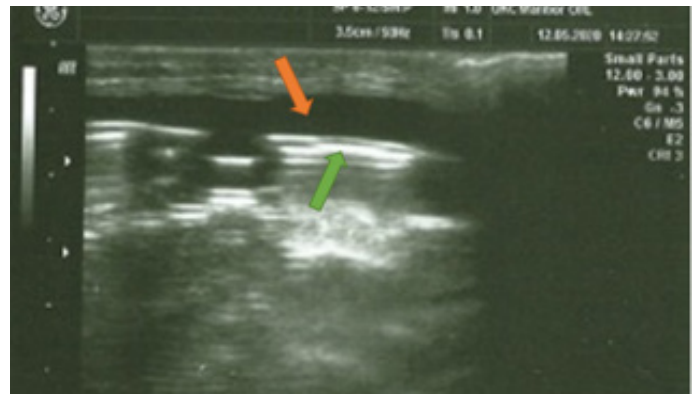
V naši seriji implantiranih bolnikov, ki obsega skoraj 200 bolnikov, smo morali zaradi biofilma samo enkrat odstraniti implant (slika 1 in 2). Na površini sprejemnika je bil izoliran biofilm bakterije stafilokok aureus. Da bi bolnik lahko takoj slišal, smo ob odstranitvi vstavili kohlearni implant na drugo stran, kjer bolnik sedaj z implantom že več let dobro sliši.

Otekline v področju sprejemnika implanta pri bolniku z biofilmom, ki je bil kirurško odstranjen.

Viri

1. Morris DP, Hagr A. Biofilm: why the sudden interest? *J Otolaryngol.* 2005 Aug;34 Suppl 2: S56-9.
2. Goldfinger Y, Natan M, Sukenik CN, Banin E, Kronenberg J. Biofilm prevention on cochlear implants. *Cochlear Implants Int.* 2014 May;15(3):173-8.
3. Ruellan K, Frijns JHM, Bloemberg G V., Hautefort C, Van den Abbeele T, Lamers GEM, et al. Detection of bacterial biofilm on cochlear implants removed because of device failure, without evidence of infection. *Otol Neurotol.* 2010;31: 1320–1324.
4. Pawlowski KS, Wawro D, Roland PS. Bacterial biofilm formation on a human cochlear implant. *Otol Neurotol.* 2005 Sep;26(5):972-5.
5. Olsen LB, Larsen S, Wanscher JH, Faber CE, Jeppesen J. Postoperative infections following cochlear implant surgery. *Acta Otolaryngol.* 2018 Oct;138(10):956-960.

Ultrazvočna slika mehkih tkiv pri bolniku z biofilmom (zelena puščica kaže sprejemnik implanta, oranžna pa nivo tekočine nad sprejemnikom).

SPODBUJANJE RAZVOJA POSLUŠANJA

Mojca Kolarič, Center za sluh in govor Maribor

Poslušanje je proces, ki pomeni mnogo več kot le slišati. Za slišati potrebujemo ušesa, za poslušanje in razumevanja slišane pa je potrebna zahtevna predelava v naših možganih. Gre za pridobljeno sposobnost, ki se prične razvijati že pred rojstvom. V zadnjih tednih nosečnosti je uho že tako razvito, da zvoke pretvori v bioelektrične signale, ki se prenašajo v možgane, zaradi česar se novorojenček lahko spominja melodij in glasov, ki jih je poslušal pred rojstvom (Hernja idr, 2010).

Populacija otrok z izgubo sluha je zelo raznolika. Okvara sluha pomeni zmanjšano možnost

sprejemanja, izvajanja in registriranja zvoka (Grilc, 2014). Kako ti otroci razvijejo poslušanje, je odvisno od mnogih, tako objektivnih kakor tudi subjektivnih faktorjev. Odvisno je od časa nastanka okvare sluha, stopnje le-te, časa odkritja okvare sluha, ustreznega tehničnega pripomočka, kakor tudi od individualnih značilnosti otroka ter načina slušne vzgoje v domačem okolju. Ker se poslušanje razvija ves dan, je pomemben način komunikacije v družini in z otrokom (Hernja idr., 2010).

Otroci z izgubo sluha slišijo glasove tišje, nekaterih glasov pa sploh ne slišijo. V poslušanju se tako

pojavnjajo vrzeli. V govoru se to izraža v netočni izgovorjavi, recimo glasove nepravilno izgovorijo, jih zamenjujejo ali celo popolnoma izpustijo. Najlažje slišijo samoglasnike, medtem ko so kratki soglasniki (b, d, p, t, k, g) za poslušanje najtežji. Glede na dolžino besed lažje poslušajo dolge besede kot enozložne ali besede na koncu stavka. V fazi, ko že osvojijo besedišče, poslušajo tako, da nepopolno slišano sporočilo kombinirajo z znanimi besedami. Pri poslušanju besednih vrst najlažje prepoznajo samostalnike, pridevnike in glagole. Najtežji so predlogi in vezniki, ki so kratki, nepoudarjeni, pogosto pa celo izgovorjeni skupaj z naslednjo besedo (Hernja idr., 2010).

Razvijanje govora in jezika preko poslušanja pri otrocih z izgubo sluha je vznemirljiv proces za vse vpletene. Danes ima večina otrok z izgubo sluha možnost dostopa do zvokov preko poslušanja s slušnimi pripomočki. Napredki na področju tehnologije slušnih pripomočkov omogočajo, da dobijo otroci dostop do zvokov, kot še nikoli do zdaj. Razumeti pa je potrebno, da sama zagotovitev slušnega pripomočka še ne pomeni, da bo otrok zvoke avtomatično sprejel in interpretiral. Otrok se mora naučiti poslušanja s slušnimi pripomočki (Listen Learn and Talk, 2005).

Sončna pot 14 a
6320 Portorož

STRATEGIJE ZA SPODBUJANJE RAZVOJA POSLUŠANJA

1. Nošenje slušnega pripomočka

Slušni pripomoček mora biti ustrezno izbran in dobro nastavljen. Pomembno je, da poskrbimo, da otrok nosi slušni pripomoček vsak dan ves čas budnosti (Listen Learn and Talk, 2005).

2. Tiho okolje

V začetnih fazah razvoja poslušanje je pomembno, da zagotavljamo tiho okolje. Idealni pogoji za poslušanje pomenijo, da v ozadju ni prisotnega zvoka elektronskih naprav (npr. televizija, radio) ali glasnih gospodinjskih aparatov (pralni stroj, pomivalni stroj, idr.). V hrupnem okolju bo imel otrok večje težave z zaznavo zvokov. Poslušanje v hrupu je spretnost, ki jo otrok razvije, ko postane dober poslušalec. Če hrupa ni mogoče izločiti, se otroku čim bolj približamo (Listen Learn and Talk, 2005).

3. Pootročen govor oz. »baby-talk«

»Pootročen govor je poseben način govora, s katerim se odrasli praviloma obračajo na dojenčka in malčka ter ima precej pozitivnih lastnosti v povezavi z razvojem otroškega govora« (Marjanovič Umek, Krajnc in Fekonja, 2006). Gre za preprost, poudarjen in pojoč govor. Pri uporabi takega govora je prisotnih veliko suprasegmentalnih elementov (intonacija, melodija, ritem, poudarki, čustvena stanja) (Listen Learn and Talk, 2005). Višina glasu je za dojenčka/malčka znak, da je govor namenjen njemu, staršem pa pomaga pri pridobivanju pozornosti. S poudarjanjem ključnih besed v izjavah malčku pomagamo prepoznati pomembna mesta v izjavi in njen smisel (Marjanovič Umek idr., 2006). Gre za elemente, ki niso vidni, ampak so močno avditivni, zato se otroci z izgubo sluha preko poslušanja takšnega govora naučijo uporabe teh elementov v govoru. V kasnejših fazah razvoja poslušanja uporabljamo naraven glas brez poudarjenih suprasegmentalnih elementov. Otrok mora slišati, kako zvenijo naravni poudarki, intonacija, tempo in ritem govora, da bo tudi sam lahko razvil ustrezen govor (Listen Learn and Talk, 2005).

4. Očesni stik

Očesni stik z otrokom je zelo pomemben, saj nas poveže z otrokom in poudarja vez med nami. Gre za pomemben del komunikacije, saj govorca zaznavamo tako, da ga pogledamo (Listen Learn and Talk, 2005).

5. Skupna vezana pozornost

Uspešna komunikacija zahteva, da govorci vedo, kako začeti s pogovorom, vzdrževati temo pogovora, se prilagajati na spremembe teme in kako ustrezno končati pogovor. Do tega pridemo v več korakih, eden izmed prvih pa je vzpostavljanje skupne vezane pozornosti. Opazujemo otroka, kaj gleda, da vidimo, kaj je vzbudilo njegovo pozornost. To komentiramo. Otrok zmore kasneje sam usmeriti pozornost staršev na predmet, ki ga zanima. S pogledom mu še naprej sledimo in to komentiramo (Listen Learn and Talk, 2005).

6. Pogovor o dnevni rutini

Pomembno je, da se skozi dan izkoristijo vse priložnosti za pogovor o aktivnostih, v katere vključujemo otroka, saj je takrat govor bolj smiseln (Listen Learn and Talk, 2005).

7. Izmenjave

Verbalna komunikacija je sestavljena iz izmenjav –

poslušanje in govor. Ko se odzovemo na otrokovo aktivnost, je potrebno počakati, da vidimo otrokovo reakcijo. Lahko se odzove z vokalizacijo ali pa z neverbalno komunikacijo. Ponovimo njegov odziv ali vokalizacijo, dodamo nov element (neverbalen, verbalen) ter ponovno počakamo na otrokov odziv. S spodbujanjem izmenjav v komunikaciji, nadaljujemo tudi, ko je otrok že v fazi uporabe fraz in stavkov (Listen Learn and Talk, 2005).

8. Zvok pred sliko

Ko otroku predstavljamo nekaj novega, npr. novo igračo, je pomembno, da najprej ponudimo slušni dražljaj. Slušni dražljaj večkrat ponovimo, da pritegnemo otrokovo pozornost. V primeru, da mu igračo najprej pokažemo, se bo otrok osredotočil na vidni dražljaj in ne na slušnega (Listen Learn and Talk, 2005).

9. Opozorjanje na poslušanje

Že od začetka otroka opozarjamo na poslušanje (obrnemo ga proti izvoru zvoka, mu ga pokažemo idr.). Posebej pozorni moramo biti na vse otrokove reakcije na zvoke iz okolja ter izkoristiti vsako priložnost, da zvok povežemo s pomenom (Listen Learn and Talk, 2005).

10. Uporaba ponavljanj

Večina otrok mora besedo slišati ponovljeno v različnih kontekstih, preden jo razumejo in uporabljajo. Otroci z izgubo sluha potrebujejo še več ponavljanj kot slišišči otroci (Listen Learn and Talk, 2005).

11. Enostavni in kratki stavki

V začetku razvoja poslušanja je zelo pomembna uporaba kratkih enostavnih stavkov. Med stavki uporabimo pavzo. Stavek nosi več slušnih informacij kot beseda, zato je pomembno, da se uporabi zgolj ene besede v govoru z otrokom izogibamo. Kasneje, ko otrok napreduje v jeziku, uporabljamo bolj kompleksne stavke. Vedno uporabljamo stavke, ki so za eno stopnjo višje od otrokove trenutne ekspresivne stopnje (npr. če se otrok izraža v trobesednih stavkih, mi uporabljamo štiribesedne) (Listen Learn and Talk, 2005).

Cilj razvijanja poslušanja je razvoj govorno-jezikovnih spretnosti in sposobnosti komunikacije z okoljem. Model, ki ga starši spontano uporabljajo za spodbujanje poslušanja slišiščih otrok, je tudi model za otroke z izgubo sluha. Otrok mora s poslušanjem razvijati svoj pojmovni svet, razumeti slišano, slišano doživeti ter spoznati z vsemi čutili (Hernja idr., 2010).

Literatura

Grilc, N. (2014). Govorno-jezikovne motnje: priručnik z vajami. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Hernja, N., Werdonig, A., Brumec, M., Groegl, S., Ropert, D. in Varžič, I. (2010). Priručnik za delo z gluhi in naglušnimi otroki. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Marjanovič Umek, L., Krajnc, S. in Fekonja, U. (2006). Otroški govor: razvoj in učenje. Domžale: Izolit.

Listen Learn and Talk (Second Edition). (2005). Australia: Cochlear Limited

VLOGA SURDOPEDAGOGA V REHABILITACIJI GLUHIH OSEB

Katja Globevnik, Center za sluh in govor Maribor

Logoped ali surdopedagog sta pomemben člen pri ocenjevanju in rehabilitaciji/rehabilitaciji šibkih veččin slušnega procesiranja. Te šibkosti lahko pomembno vplivajo na sposobnost učenja in težave pri opismenjevanju pri otrocih ter pri vsakodnevem komuniciranju in vključenosti v socialno sredino gluhih otrok ter odraslih, ki za poslušanje uporabljajo polžev vsadek.

Ross-Swainova opisuje, da se izguba sluha kaže preko vedenja in tudi na jezikovnem področju. Vedenja, ki jih lahko povežemo z izgubo sluha,

so: gluhe in naglušne osebe se na vprašanje pogosto odzovejo z vprašanjem Kaj?; povedano razumejo narobe, potrebujejo večkratno ponovitev povedanega, hrup jih hitro zmoti med poslušanjem, težko sledijo pogovorom več oseb, težko sledijo verbalnim navodilom, težko poslušajo v hrupu, zamenjujejo besede, ki zvenijo podobno, imajo slabši kratkoročni slušni spomin, težko dlje časa zadržijo slušno informacijo, težje lokalizirajo izvor zvoka in težko razlikujejo med različnimi zvoki. Pri odraslih, ki so izgubili sluh, in pri gluhih otrocih pa opažamo

tudi jezikovne probleme: težje razumejo rdečo nit pogovora, težje organizirajo in izražajo svoje misli, težje odgovarjajo in postavljajo odprta vprašanja, ne vedo kaj naj odgovorijo, težje prepoznajo in se odzivajo v socialnih pobudah, imajo slabši priklic besed, težko si zapomnijo daljša navodila itd.

Edwardsova opisuje, da surdopedagog v diagnostiki opazuje velik spekter težav na področju poslušanja. Pražna tonska avdiometrija je sicer zelo pomemben pokazatelj stopnje in vrste izgube sluha, vendar pa je vsak posameznik drugačen in takšen je tudi njegov način poslušanja, njegove potrebe in želje. Surdopedagoga zanima celovit pogled na sposobnost poslušanja, ki pa ga lahko razdelimo na več področij:

a.) Izguba sluha in slušni potencial posameznika (informacije o slušni funkciji, stopnja in vrsta izgube sluha, slušni potencial za poslušanje govora).

b.) Spretnosti poslušanja (trenutne veščine poslušanja, ocena napredka v terapiji, ocena poslušanja med komunikacijo in v socialnih interakcijah).

c.) Komunikacija (komunikacijske veščine, učenje strategij za izboljšanje razumevanja govora, učenje alternativnih strategij kot pomoč pri poslušanju/razumevanju slišane, strategije za izboljšanje komunikacije z drugimi).

d.) Domače okolje (ocena domačega okolja: sprejemanje izgube sluha pri družinskih članih, sprejemanje lastne izgube sluha, potreba in želja po razvijanju strategij poslušanja).

Surdopedagog ves čas obravnave gluhe osebe izvaja določeno diagnostiko sluha in poslušanja. Na podlagi rezultatov te diagnostike pa oblikuje

ustrezen program rehabilitacije/rehabilitacije, znotraj katerega osebo uči strategij poslušanja in ji pomaga pri prepoznavanju in razumevanju lastnih močnih in šibkih področij znotraj slušnega procesa. Na močna področja se lahko oseba opre v težjih pogojih poslušanja, šibka področja pa premaguje preko novih strategij, ki se jih nauči na vajah poslušanja pri surdopedagogu ali pa jih nadomešča z veščinami, ki jih dobro obvlada.

Surdopedagog ima pomembno vlogo tako pri diagnostiki kot tudi pri navajanju na slušni pripomoček ter pri učenju strategij poslušanja, s katerimi lahko gluhi otrok ali odrasla oseba čim bolj razvije svoje veščine poslušanja.

Viri:

Estabrooks, W., Morrison M. H., MacIver-Lux K. (2020). Auditory-Verbal Therapy. Science, Research and Practice. San Diego: Plural Publishing, Inc.

Geffner, D., Ross-Swain. (2019). Auditory Processing Disorders. San Diego: Plural Publishing, Inc.

Suskind, D. (2015) Thirty Million Words. Building a Child's Brain. New York: Penguin Raddom House.

OTROK S POLŽEVIM VSADKOM V VRTCU

Mateja Loparnik, Center za sluh in govor Maribor

Kadar prihaja v vrtec otrok s posebnimi potrebami, je zelo pomembno, da se ga vzgojiteljem oz. vzgojiteljicam in pomočnikom oz. pomočnicam vzgojiteljic še posebej in pravočasno predstavi. Tako morajo strokovni delavci, ki bodo z njim delali, še pred sprejemom otroka v skupino prejeti vsaj nekaj osnovnih informacij, da ga bodo lahko primerno sprejeli in vključili. Člani strokovne skupine vrtca nato pripravijo individualiziran program. Pri tem upoštevajo tako otrokova močna kot tudi

šibka področja. Posebno pozornost namenijo prilagoditvam, ki se uporabljajo po potrebi.

Otrok s posebnimi potrebami je tudi otrok s polževim vsadkom. Starši so tisti, ki v vrtcu predstavijo otroka in njegovo funkcioniranje doma. Ker je član strokovne skupine, ki pripravi individualiziran program za otroka, tudi svetovalni delavec vrtca, mora le-ta biti prisoten ob prvih srečanjih starša in otroka z vrtcem. Kasneje nudi podporo in svetovanje

sodelavcem, ki se bodo tekom vključitve otroka v vrtec, srečevali z njim. Na prvih srečanjih je prisoten tudi mobilni surdopedagog, ki bo z otrokom delal v okviru dodatne strokovne pomoči. Po potrebi se vključi v uvodno predstavitev tudi Center za sluh in govor Maribor, kjer posebnosti predstavijo individualna terapijka, psihologinja in tehnik.

Že pred implantacijo PV pa strokovnjaki otrokovim staršem predstavijo polžev vsadek in razložijo njegove komponente ter samo delovanje. To znanje starši in mobilni surdopedagog prenesejo na osebe, ki se bodo vsakodnevno srečevale z otrokom v vrtcu. Mobilni surdopedagog predstavi strokovno literaturo, s katero si lahko pomagajo pri razumevanju otroka z motnjo sluha in pri delu z njim. Posreduje jim tudi informacije, ki so potrebne za začetek dela s tem otrokom: polžev vsadek kot celoto in posebej zunanji del kot del, s katerim bosta imela opravka vzgojitelj in njegov pomočnik. Zunanji del je sestavljen iz mikrofona, procesorja signalov in oddajnika. Posebno pozornost mu posvečamo zato, ker je otrok do novega zunanjega procesorja upravičen šele po petih letih, zato je pomembno, da ga ne izgubi. Priporočljivo je, da je dodatno pripet tudi na oblačilo, saj obstaja možnost, da se magnetni in zausesni del snameta.

Starši naj sproti sporočajo strokovnim delavcem vrtca posebnosti, ki jih otrok doživlja v domačem okolju, pa tudi uporabne strategije, s katerimi doma otrok uspešno sodeluje v komunikaciji. Da bo lahko otrok optimalno izkoriščal polžev vsadek tudi v vrtcu, pa mora biti tudi vzgojitelj pozoren na delovanje polževega vsadka kot tudi na odzivanje otroka. Zato naj tudi on posreduje posebnosti staršem in opozarja na morebitna odstopanja v otrokovem odzivanju, kar se lahko kaže kot odsotnost, vznemirjenost ali neodzivanje na govorjeno besedo. Ko opazimo odstopanje od odzivanja, ki je sicer običajno za tega otroka, najprej preverimo baterije. Rezervne baterije naj bodo vedno na voljo v igralnici. Če kateri del aparata manjka ali pa je pretrgan, je to potrebno takoj sporočiti staršem.

Zavedati se je treba, da bo otrok najbolj odziven in pripravljen poslušati v prvem delu bivanja v vrtcu,

kasneje pa bo njegova sposobnost usmerjenega poslušanja slabša, potreboval bo več odmorov in igre, ki ne bo vezana le na pozorno poslušanje.

Pogovor o novih temah ali o sledečih dejavnostih naj strokovni delavci podkrepijo z vizualnimi pripomočki. V času tišje igre je smiselno izkoristiti možnost in otroka spodbuditi k igri v paru. Če je možno, se na primer priporoča, da se takrat obnovi z njim knjigo oz. slikanico, ki so jo ta dan poslušali in tako omogoči otroku ponovno slišanje besedišča oz. doživetje zgodbe.

Vzgojitelj mora biti pozoren na to, da z dejavnostmi ne povzroča dodatnega nepotrebne hrupa, ki bi otroku onemogočalo uspešno sodelovanje. Del vsakdana v vrtcu je tudi pogovor, pri tem naj bo vzgojitelj pozoren na to, da bo implantiranemu otroku ponudil najboljšo možno pozicijo, da bo le-ta lahko prejemal vse potrebne vidne in slušne informacije, ki mu bodo pomagale, da bo lahko aktivno sodeloval. Otroku naj omogoči, da bo slišal in videl govoriti tako vzgojiteljico kot tudi ostale otroke v skupini. Možno je, da otrok še ne bo dobro določal smeri govora, zato je potrebno biti pozoren na njegovo odzivanje in po potrebi pomagati usmeriti njegov pogled v pravo smer.

Preden vzgojitelj poda pomembno informacijo ali navodilo, preveri otrokovo pozornost. Vsakemu otroku je potrebno posebej najti, prilagoditi način, kako najprimerneje, najhitreje, najuspešneje zagotovimo njegovo pozornost. Lahko si pomagamo recimo s stalno uporabo določenega giba roke, ki napove pomembnost informacije, ki mu sledi. Za umirjanje tudi ostalih otrok v skupini se je pokazalo kot uspešno recimo ponavljanje gibov rok (od začetnega ploskanja s celimi dlanmi, do zaključenega rahlega udarjanja kazalca ob kazalec). Ob govorjenju naj vzgojitelju nič ne zakriva ust. Podane informacije po možnosti ponovi in preveri, ali ga je otrok razumel. Izkoristi tudi možnost, da nek drug otrok ponovi slišano, tako bo implantiran otrok dobil zanj pomembno izkušnjo ponovnega slišanja. Ob dialogu vzgojitelj preverja tudi svoje razumevanje otroka. Če ga ni dobro razumel, ga prosi, da mu še enkrat pove oz. razloži ali pa pokaže. Predvsem pa otroku vedno omogoči dovolj časa za odziv tako, da mu nameni daljšo pozornost, kar bo lahko otrok prepoznal tudi po govoricu telesa.

Vsakoletno se na Centru za sluh in govor Maribor organizira začetno izobraževanje za strokovne delavce, ki se bodo prvič srečali z otrokom z motnjo sluha. Tudi v tem letu bomo izobraževanje izvedli.

DELO NA DALJAVO – NOVA REALNOST

Irena Varžič, Center za sluh in govor Maribor

Vrtci in šole so bile od oktobra 2020 pa do 25. 1. 2021 zaradi slabe epidemiološke slike zaradi nevarnosti okužbe z boleznijo COVID-19 zaprte. Pouk se je za vse učence izvajal na daljavo. To je veljalo tudi za otroke, ki imajo skladno z Odločbo zavoda za šolstvo otroka s posebnimi potrebami dodatno strokovno pomoč logopeda ali surdopedagoga. Obravnava se je tako preselila za zaslone pametnih telefonov, tablic in računalnikov. In kako nam je šlo?

Že v prvem tednu dela na daljavo smo mobilne učiteljice, logopedinje, surdopedagoginje s starši naših otrok navezale stike preko mailov ali telefona. Starše smo obvestile, da bo delo potekalo preko video srečanj Teams, pri vseh, kjer je to le možno. Omejitve so bile v začetku predvsem zaradi pomanjkljive opreme in slabe internetne povezave. Vendar je bil odziv zelo dober. Nekateri so že v prvem tednu, večina pa v drugem tednu dela od doma dobili preko maila link. Na njega je bilo samo potrebno klikniti nekaj minut pred dogovorjeno (zapisano) uro in že smo se lahko videli in slišali na daljavo. Tak način dela je bil primeren za starejše predšolske otroke in šolske otroke. Za najmlajše otroke pa večinoma takšen način dela ni bil primeren, uspešen, saj težko vzdržujejo pozornost preko ekrana in potrebujejo bolj osebni pristop.

Večina otrok je tako vsak teden ob pomoči staršev imela video srečanje preko Teams-a, redki pa tudi preko drugih aplikacij (Meets, Zoom, Messenger ...). Za njih smo najpogosteje pripravile PowerPoint predstavitev, ki smo si jo ogledale skupaj z otrokom. Tako smo ob slikah in živem modelu preko video povezave razgibavali govorila ter pridobivali in utrjevali izreke posameznih glasov. Otroci so sledili zgodbicam, pravljicam in se urili v pripovedovanju. Širili so besedni zaklad in se urili v priklicu besed.

MED **EL**

Sončna pot 14 a
6320 Portorož

Pripravili smo jim vaje slušne pozornosti, kjer so prepoznavali zvoke in jih povezovali s slikami. Delo je večinoma potekalo dopoldan, pri otrocih, katerih starši pa so bili zaradi služb v tem času odsotni, pa tudi popoldan.

Nekaterim tak način dela ni odgovarjal ali pa za njega niso imeli možnosti. Za tiste smo pripravile delovni material z natančnimi navodili za delo, ki smo ga pošiljale preko maila, navadne pošte ali telefonskih sporočil. Starši so se dobro odzivali ter nam pošiljali povratne informacije o otrokovem napredku v obliki fotografij izdelkov in rešenih nalog ali pa opisa, kako jim gre.

Povezovale smo se tudi s strokovnimi delavci šol in vrtcev, kamor so otroci vpisani. Najpogosteje smo sodelovale z razredniki, ki so nam tudi povedali, kaj sedaj obravnavajo pri pouku, kje ima otrok še težave in kje bi mu lahko me pomagale. Tako smo marsikatero logopedsko uro povezale s temo, ki je bila obravnavana pri pouku. V času novoletnih praznikov je bila tudi ura logopedске obravnave obarvana praznično.

Veliko časa smo vložile v pripravo delovnega materiala, ki je moral biti v računalniški obliki, ne na papirju, kot smo bili to vajeni prej. Tako je nastalo veliko zanimivega, slikovno in zvočno opremljenega delovnega materiala, ki so ga otroci z veseljem sprejeli in mu z zanimanjem sledili.

Najbolj veseli pa smo bili vsi, ko se je prvi teden februarja epidemiološka slika toliko popravila, da smo se lahko vrnili v vrtce in šole, vsaj v prve tri razrede. Motivacija za delo je bila namreč že v zadnjih vzdihljajih. Izkušnja je bila sicer zanimiva, vendar ugotavljamo, da je logopedsko delo in druga obravnava otrok v živo neprecenljivo.

INTEGRACIJA GLUHEGA/NAGLUŠNEGA UČENCA V RAZRED POLNOČUTNIH VRSTNIKOV

Živana Rusić, Center za sluh in govor Maribor

DA GLUH ALI NAGLUŠEN OTROK DOBRO FUNKCIONIRA V SVOJEM OKOLJU, JE KLJUČNEGA POMENA DOBRO SODELOVANJE UČITELJA IN NJEGOVIH STARŠEV.

Vse več je integracije naglušnih otrok v redne osnovne šole. Tudi moji začetki poučevanja segajo v redno osnovno šolo. Poučevala sem otroke na razredni stopnji. Ker si znam tudi sama predstavljati, v kakšni stiski bi bila, če bi takrat izvedela, da se vključuje v moj razred gluhi otrok, sem se odločila spregovoriti malo o načinih, kako zagotoviti pozitivno klimo v razredu in čim učinkovitejše sodelovanje s starši ter vzpodbudno okolje za gluhega otroka.

Tudi sama sem bila negotova in v dilemah, ko sem vstopila v svet drugačnosti in v delo z otroki s posebnimi potrebami. Zato vam bi želela predstaviti, da je panika nepotrebna. Moj namen je zmanjšati strah pri kolegih, ki prav tako vstopajo v svet drugačnosti in gluhoti. Dobro sodelovanje s starši je ključnega pomena pri vzpostavitvi čim bolj vzpodbudnega okolja za otroka s posebnimi potrebami. Starši so največkrat tudi v dilemi, kako bodo slišeli vrstniki sprejeli njihovega otroka, ki ne sliši.

Menim, da tu zelo pomembno vlogo odigra prav učitelj. Zavedati se mora, da bo njegovo osebno stališče do gluhega otroka zelo vplivalo tudi na stališča njegovih sošolcev. Torej mora učitelj gluhega otroka sprejeti kot samostojno osebnost in ga ne sme preveč razvajati, biti preveč popustljiv, čeprav mora nekatere učne metode prilagoditi novemu učencu.

Kaj pravzaprav potrebujejo in pričakujejo starši od nas, učiteljev? Učitelji se moramo zavedati, da spoznanje, da je otrok gluhi ali naglušen, povzroči krizo v vsaki družini, tako na čustvenem področju kot tudi v načinu življenja celotne družine. Pri soočanju z dejstvom, da je otrok gluhi, starši običajno preživljajo hude čase, kajti zdi se jim, da so izgubili nekaj zelo dragocenega. Tako kot so otroci drugačni in različni, tako se tudi starši na različne načine spoprijemajo z gluhoto svojih rojencev; potrebujejo tudi različno dolgo časovno obdobje, da sprejmejo otrokovo gluhoto. Zato so ob vpisu svojega otroka

v šolo toliko bolj občutljivi. Največkrat potrebujejo s strani šole občutek, da družina ni osamljena, našo podporo in možnost za dodatno seznanjanje o vzgoji in komunikaciji.

Gluhi učenec staršem ne zna prenesti popolnih informacij o svojih obveznostih v šoli. Zato je pomembno, da se učitelj in starši dogovorijo za možnost sprotnega preverjanja informacij (na primer po telefonu, elektronski pošti). Pri svojem delu se poslužujem tudi tega, da staršem napovem teme, ki bodo v prihodnje obravnavane pri pouku. Starši nato z otrokom osvežijo do sedaj osvojeni besednjak z napovedano tematiko. Npr. če se bo v naslednjem tednu obravnaval sadovnjak, lahko grede starši z otrokom na sprehod v sadovnjak in z otrokom spoznajo oz. se spomnijo besed v povezavi s sadovnjakom. Učitelj lahko staršem predlaga katere filme, dokumentarne oddaje si naj z otrokom pogledajo, da bo otrok lažje sledil novi snovi. Obstaja veliko posnetega didaktičnega materiala, ki ga učitelj skupaj z razredom ne more vsega uporabiti. Učencu z okvaro sluha so lahko ti materiali izredno informativni, zato jih naj učitelj po možnosti tudi posodi staršem. Audioposnetkom, ki so vezani na obravnavo snovi pri posameznih šolskih urah (predvsem pri urah slovenščine in komunikacije), ki jih uporabljamo v šoli, gluhi/naglušen učenec ne bo mogel slediti enakovredno svojim vrstnikom. Da bo lahko sodeloval pri aktivnostih, vezanih na poslušanje posnetka, naj učitelj staršem le-te posreduje. Otroku bo posnetek doma v mirnem okolju večkrat poslušal, starši mu bodo po svojih zmožnostih pojasnili besede in besedne zveze, ki jih ne razume.

Ko je učenec vključen v 1. razred, starši učitelja seznanijo z besednjakom, ki ga gluhi oz. naglušen učenec obvlada. Učitelj tako lažje nudi individualno razlago. Za odlično rešitev pa se je izkazal pri mojem delu abecedni slovar, ki ga izpolnjujejo in dopolnjujejo učenci, starši in učitelj. Gre za neke vrste timsko delo. Vse, na novo pridobljene besede, se zapišejo v slovar in se zraven prilepi slička oz. se nariše pomen besede. Na tak način imajo tako starši kot učitelj ves čas vpogled v to, katero je besedišče, ki je blizu gluhemu otroku. Gluhi otrok se lahko zelo

zmede in ne razume pomena, če učitelj pri svojem delu uporablja drugačen besednjak, ki ga uporablja sicer. Če npr. uporablja ves čas besedo zaslon računalnika, postane ta beseda učencu blizu. V primeru, da naenkrat začne uporabljati besedo ekran namesto zaslon, bo učenec zmeden in lahko celo ne razume pomena cele povedi zaradi samo ene drugačne besede. Učence ta abecedni slovar spremlja vse do konca šolanja. Na tak način imajo uvid v učenčevo usvojeno besedišče tudi učitelji, ki ga kasneje učijo na predmetni stopnji.

Pri mlajših gluhih in naglušnih učencih je dobro, če starši in učitelj skupaj načrtujemo prilagoditve pri domačem branju, govornih nastopih, se dogovorimo o terminih in načinih preverjanja in ocenjevanja znanja.

Zelo pomembno je, da učitelji starše sproti seznanjamo z vsakim napredkom in poudarjamo otrokove pozitivne lastnosti, opozarjamo pred prekomernim učenjem otroka in jim svetujemo igre in dejavnosti, ki naj se jih otrok sam, s sorojenci ali s starši igra doma. Pomembno jim je tudi svetovati, da delajo z otrokom in ne namesto njega ter tako otroka vzpodbujajo k lastni aktivnosti.

Poleg učitelja naj pri ozaveščanju in informiranju staršev sodelujejo tudi drugi strokovnjaki, ki obravnavajo otroka. Starši so najbolj zadovoljni, če imajo možnost komunicirati z vsemi strokovnjaki v šoli (svetovalna služba, logoped, delovni terapevt ...). Zelo vzpodbudna za starše gluhih otrok je organizacija različnih srečanj staršev, saj na tak način dobijo občutek, da niso sami. Starši in drugi člani družine imajo različen odnos do otroka s posebnimi potrebami. Potrebno jim je ponuditi

različne oblike izobraževanja in svetovanja, ki jih izvajajo strokovni in svetovalni delavci šole, zunanji strokovnjaki in specializirane ustanove. Dobro informirani starši bodo lažje opravljali svojo osnovno in nenadomestljivo vlogo starševstva, strokovno delo pa bodo zaupali strokovnjakom.

Starši so nujno potrebni za otrokov socialni, emocionalni, sociološki in lingvistični razvoj. Vsi strokovnjaki sveta ne morejo nadomestiti staršev. Lahko pa jim pomagamo v okviru sistematičenega, dobro organiziranega sodelovanja z njimi in šolo kot celoto. Začutiti morajo tudi podporo s strani vodstva šole.

Odraščati pomeni razvijati se v vedno bolj samostojno in izoblikovano osebnost, hkrati pa iskanje prostora v socialnem svetu. Gonilna sila odraščanja so izkušnje. Izkusveni svet gluhih in naglušnih otrok pa se v mnogočem razlikuje od njihovih slišočih vrstnikov. Čeprav je gluhoti težek problem, pa ni nujno, da pomeni nesrečo. V gluhega otroka je potrebno vložiti več truda in dela, hkrati pa se učitelj ali starš ob poučevanju gluhega ali naglušnega otroka tudi sam nauči mnogo stvari, ki mu lahko popestrijo življenje. Pomembno je zaupanje. Da verjamemo vanj!

Otrok se lahko nauči govora in ga tudi razume, čeprav je gluh. Ob pravilni vzgoji se lahko razvije in napreduje enako uspešno kot slišoč otrok in se v celoti usposobi za samostojno življenje. Integracija je dobra rešitev za tiste gluhe in naglušne otroke, ki so dokaj enakovredni slišočim na vseh področjih, tudi na socialnem. Za vse otroke pa integracija ni rešitev.

RONDO 3 – GOVORNI PROCESOR Z DVEMA MIKROFONOMA

Dora Kramberger, MED-EL

Novi govorni procesor za polžev vsadek RONDO 3 obsega samo eno enoto. Prednost enostavnega rokovanja in brezžičnega polnjenja baterije je v tem procesorju združena z inovativno sodobno obdelavo zvoka in povezljivostjo s sodobno avdiotehnologijo. Tudi pri polževnih vsadkih so bolj kompaktni procesorji zasnovani kot ena enota.

SISTEM SAMODEJNEGA UPRAVLJANJA ZVOKA

Uporabniki so navdušeni nad obdelavo zvoka, ki posnema naravne funkcije ušesa, nad samodejnim uravnavanjem glasnosti in samodejnim dejavnim prilagajanjem spreminjajočim se slušnim pogojem:

"V gostilni sem brez težav klepetal, čeprav je poleg nas igral harmonikar.", ali pa "Štirje smo bili v avtomobilu, pa smo vendarle lahko klepetali tudi pri prižganem radiu." O motečih zvokih v ozadju pa pravijo: "Če vrata zaškripajo ali se mimo pripelje

tovornjak, procesor ublaži te zvoke."

RONDO 3 nenadne glasne zvoke prilagodi, pri tem pa ne zaduši mehkejših zvokov. Uporabniku podarja večje udobje ob poslušanju, s tem pa mu seveda omogoča lažje razumevanje govora: "Lahko sem bolj sproščen v svojem vsakdanu."

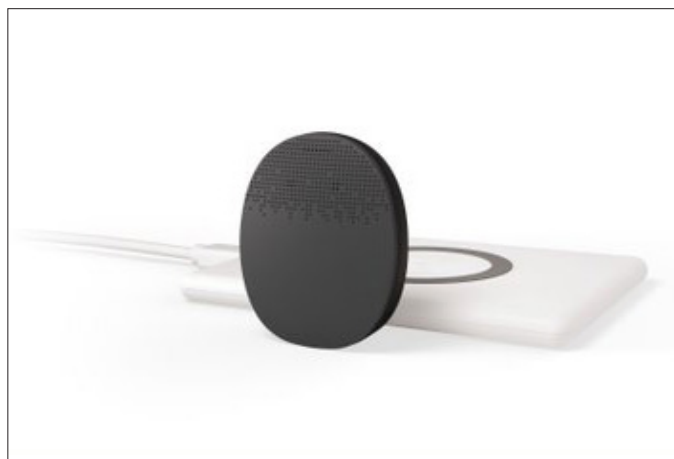
RONDO 3 združuje impresivne parametre aktualnega zaušesnega govornega procesorja s prednostmi pripomočka, zasnovanega v eni enoti. Off-the-ear, se pravi pripomočki, ki se jih ne nosi za ušesom, niso namenjeni le tistim z očali. Mnogi uporabniki polževega vsadka imajo na drugem ušesu slušni aparat. Za kompatibilnost slušnega aparata in polževega vsadka je pomembno, da implantirani sistem pravočasno in na pravem mestu stimulira slušni živec. To omogoča tehnologija MED-EL Triformance (kombinacija treh edinstvenih tehnologij, katerih cilj je omogočiti doseganje polnega potenciala sluha, in sicer z uporabo daljše elektrode, s tehnologijo kodiranja fine hearing za doseganje natančnejših zvočnih signalov, pri tem pa zagotavljanje varovanja nežnih struktur notranjega ušesa). Nova in edinstvena dodatna funkcija procesorja RONDO 3 je povezana s souporabo polževega vsadka na enem ušesu in konvencionalnega slušnega aparata na drugem. V učinkovitosti sinhronizacije - in to s katerimkoli slušnim aparatom - ga še noben drug sistem polževega vsadka ni presegel!

DVA MIKROFONA IN VELIKO DODATKOV

RONDO 3 kljub kompaktni konstrukciji ponuja enako kvaliteto obdelave zvoka in celotno paleto dodatne opreme kot njegov starejši brat SONNET 2. Enako kot že SONNET 2 in tudi kot procesorja za Vibrant Soundbridge in Bonebridge SAMBA in SAMBA 2 - ima RONDO 3 dva mikrofona. Govorni procesorji MED-EL so edini, ki ponujajo - poleg zaznave zvoka iz vseh smeri (omni-directional), od spredaj ter usmeritve na govorni vir - posebno usmeritveno funkcijo, orientirano na naravno funkcijo človeškega ušesa.

FineTuner Echo, daljinski upravljalnik in tester funkcij v enem, je s procesorjem RONDO 3 združljiv prav tako kot aplikacija za pametni telefon AudioKey 2 za upravljanje s programi in nastavitvami procesorja ali pa aplikacija Audio2Ear, prilagodljiva aplikacija za pretakanje. Klasične sisteme FM je mogoče integrirati s pomočjo zunanjšega baterijskega dela. Sam RONDO 3 ponuja vgrajen vhod za brezžični

sprejem indukcijskih signalov, imenovan tudi telezanka (tele loop). Univerzalni AudioLink je zelo vsestranski dodatek, za uporabnike RONDO 3 omogoča brezžični sprejem prek Bluetootha, nadomešča komplet za prostoročno telefoniranje za pametni telefon in služi kot zunanji mikrofona za lažje poslušanje v hrupnih okoljih.

Govorni procesor za polžev vsadek RONDO 3

ENOSTAVNOST UPORABE DAN ZA DNEM

Slaba stran številnih procesorjev, ki so zasnovani kot ena enota, je, da tem manj zaupamo, da bodo ostali na istem mestu. RONDO 3 je bil izzivu kos, in sicer z močnimi magneti in pa izjemno lahko konstrukcijo, ki jo le-ti držijo na mestu. Geoffrey Ball pritrjuje uspehu procesorja: "RONDO 3 sem nosil med balinanjem, kolesarjenjem, vožnjo z avtobusom, igranjem golfa, vožnjo avta, nakupovanjem, na poti v službo in domov ... in ves čas je ostal trdno na mestu." Na voljo so tudi tri različne sponke.

Integrirano baterijo lahko v teh urah brezžično napolnite, kar procesor oskrbi z električno energijo za do 24 ur. Če mora zdržati vso noč, lahko RONDO 3 napolnite celo med samo uporabo, s pomočjo prenosne polnilne baterije powerbank in kabelčka, brez prekinitve v poslušanju. To je lahko v veliko pomoč na izletih. Procesor je s svojo vodotesno zasnovo, s katero je možna kratka potopitev brez kakršnegakoli dodatnega zaščitnega pokrova, primeren tudi za daljše plavanje in potapljanje z voodopornim dodatkom WaterWear.

Več kot trideset različnih pokrovčkov v različnih barvah in z raznimi vzorci lahko uporabnik enostavno menja. Napredna obdelava zvoka, udobje avtomatskega prilagajanja in možnost individualizacije z izbiro zunanjšega izgleda pripomočka – RONDO 3 je na voljo uporabnikom polževih vsadkov MED-EL od jeseni 2020.

NOVI COCHLEARJEV KANSO 2 PROCESOR

Mirko Robba, Posluh za sluh

V letu, ki ga je zaznamovala epidemija, je Cochlear ponudil svojim pacientom s polževim vsadkom nov procesor. Jeseni so pristojne evropske inštitucije izdale dovoljenje za prodajo na evropskem tržišču in tako je ta procesor zdaj dostopen tudi v Sloveniji. Novi procesor Kanso@2 je zasnovan za udobno in enostavno uporabo. Združuje možnost nošenja stran od ušesa z najnovejšimi funkcijami povezljivosti in preizkušeno tehnologijo za procesiranje sluha, kar pacientu omogoča svobodo pri poslušanju, kamorkoli ga življenje pripelje.

Zvočni procesor Kanso@2 je najmanjši in najlažji odušesni zvočni procesor, ki je na voljo na trgu. Ima vgrajeno polnilno baterijo in izboljšano odpornost (standard zaščite IP68) proti prahu in vodi, tako da ga lahko ves dan udobno in brezskrbno uporabljate.

Zvočni procesor Kanso@2

Utemeljen na dolgoletnih izkušnjah Kanso 2 ponuja napredno povezljivost. Vgrajeno ima funkcijo neposrednega pretakanja (streaming) in nadzorovanja (control), ki je združljiva z Apple® in Android™ napravami, ne da bi pri tem potrebovali kake dodatne pripomočke. Pretakanje deluje tudi v t.i. bimodalnem načinu (PV na eni strani in slušni aparat na drugi), če uporabljate slušne aparate proizvajalca iz družine GN Resound. Kontrola in nastavljanje programov pa je možno tudi z Apple pametno ročno uro.

Zvočni procesor Kanso@2 je na voljo v petih različnih barvah, zato lahko izberete tisto, ki vam najbolj ustreza. Na voljo so tudi zabavne in pisane nalepke, ki ustrezajo otrokovi osebnosti.

Zvočni procesor Kanso@2 v različnih barvah

Kot smo pri Cochlearju že vajeni, ima procesor vgrajena dva mikrofona, ki delujeta skupaj. Procesor zelo zmanjša zvok od zadaj in ob straneh, tako da uporabnik lahko čisteje sliši.

Poseben sistem SmartSound® iQ, ki ga poznamo že pri zaušesni obliki Nucleus® 7, nas lahko reši ročnega preklapljanja med programi. Ne glede na to, ali je vetroven dan, ali se nahajate v tihi sobi ali zunaj, se aparat lahko samodejno prilagaja s pomočjo funkcije SCAN.

Zvočni procesor Kanso 2 ima vgrajeno tudi funkcijo Sound Check, ki vam omogoča preko aplikacije Nucleus Smart preizkušanje mikrofonskih in snemanje zvoka, ki prihaja v zvočni procesor. Za kontrolo delovanja mikrofona torej ne potrebujete nobenih dodatnih slušalk.

Če tekate, plavate in skačete naokrog, torej ste zavezani aktivnemu življenjskemu slogu, imate na voljo vrsto dodatne opreme, ki pritrjuje zvočni procesor, da ostane lepo na svojem mestu in zaščiten.

Zvočni procesor Kanso@2

Procesor si tudi beleži vse pomembne podatke o uporabi zvočnega procesorja: poleg ur delovanja predvsem tudi, v kakšnem slušnem okolju se je uporabnik nahajal. Avdiolog lahko te podrobne informacije pregleda in jih uporabi kot pomoč pri prilagajanju nastavitvev.

Kot je bilo že v začetku omenjeno, je na zunaj najbolj vidna novost pri tem procesorju vgrajena akumulatorska baterija. Tudi rokovanje z njo je poenostavljeno do te mere, da je časovno čim manj zahtevno. Polnilec procesorja je integriran v napravo za nočno polnjenje in zato za polnjenje ne potrebujete dodatnega časa. Če baterija preneha delovati, vi pa nujno potrebujete delujoč aparat, lahko uporabite »Portable Charger« (neke vrste PowerBank), ki ga priklopite na procesor s pomočjo posebnega kabla.

Veliko presenečenje je, da procesor nima nobenega gumba. To namreč ne pomeni, da morate obvezno

uporabljati za kontrolo pametni telefon. Aparat lahko še zmerom kontrolirate s pomočjo tapkanja s prstom po ohišju. Štirje tapki, recimo, pomenijo preklon v letalski način delovanja procesorja.

Ob visoki stopnji zaščite IP68, obstaja za ta procesor tudi komplet Aqua+.

Tako kot Nucleus 7 je tudi procesor Kanso 2 možno uporabljati z implantati CI600, CI500, CI24RE (Freedom), CI24R in CI24M. Ni pa procesor kompatibilen s starejšimi elektrodami tipa N22.

Sončna pot 14 a
6320 Portorož

ZGODNJA POMOČ V STROKOVNEM CENTRU ZEBRA

Dušan Kuhar, Strokovni center Zebra

Strokovni center za gluhe in naglušne otroke in otroke z govorno-jezikovnimi motnjami (na kratko SC), ki smo ga poimenovali SC Zebra, je nastal preko javnega razpisa MIZŠ in je sofinanciran s sredstvi evropskega socialnega sklada. Deluje v okviru Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana. V centru delujejo najbolj izkušeni strokovnjaki, ki so v ZGNL zaposleni že vrsto let. Strokovni center svojo dejavnost usmerja po vsej horizontali gluhim in naglušnim otrokom (na kratko G/N) in otrokom z govorno-jezikovnimi motnjami (na kratko GJM) v:

- podporo vrtcem in šolam v naši mreži ustanov,
- pomoč pri karierni orientaciji in vključitvi v delo,
- izdelavo gradiv za pomoč otrokom in staršem,
- zgodnjo pomoč družinam.

V SC Zebra se prvič srečamo z družinami z G/N otrokom na sprejemnem timu po zaključeni diagnostiki na Kliniki za ORL in CFK v Ljubljani. V treh delovnih dneh po pridobitvi podatka o otroku z izgubo sluha se s starši telefonsko ali po elektronski

pošti dogovorimo za ustrezen termin srečanja in jih s pisnim vabilom povabimo na sprejemni tim. Člani so surdopedagoginja oz. logopedinja, ki je predvidena za ambulantno obravnavo otroka, psiholog in socialna delavka.

Po razgovoru s starši naredi strokovni tim prvo, osnovno oceno življenjskih in drugih okoliščin družine, njenih morebitnih potreb po intenzivnejši podpori za delo z otrokom itd. Na podlagi te ocene se lahko predvidi obisk družine na domu. Možnih je več obiskov, ki pa se izvedejo zelo redko, saj starši raje prihajajo v ZGNL, ne želijo ali pa ne potrebujejo obiskov doma. Poleg tega je to ugodno tudi za SC, saj je na ta način delo lažje in časovno bolj racionalno.

V okviru zgodnje obravnave starši prejmejo različna strokovna gradiva SC, ki jih lahko odnesejo domov, kjer jih v miru temeljito in večkrat preberejo: zloženke SC Zebra, Kako se sporazumevam z G/N dojenčkom?, Priročnik za spremljanje gluhih otrok do 3. leta starosti, Pravice G/N v RS, G/N osebe med nami, Priročnik čustveno opismenjevanje itd.

Starši se lahko odločijo za eno od treh možnosti obravnave: ambulantna obravnava (starši z otrokom prihajajo na dejavnosti v ZGNL), vključitev v vrtec ZGNL ali mobilna obravnava v rednem vrtcu.

Seveda se lahko vključijo v dodatno ponudbo SC: surdopedagoška obravnava v ZGNL, skupina staršev za medsebojno pomoč, šola za starše, delavnice znakovnega sporazumevanja za dojenčke in malčke - znakovni jezik za predšolske otroke s starši, glasbene delavnice za malčke, itd.

ZAKLJUČEK

Zgodnja pomoč in obravnava je nujna in zagotavlja boljši uspeh. Predstavljen program SC bi morali zagotoviti vsakemu otroku, pri katerem odkrijemo gluhosto ali naglušnost.

Naše dosedanje izkušnje kažejo na veliko potrebo in zanimanje staršev po sodelovanju v teh oblikah. Kljub temu, da se projekt SC z letom 2020 zaključuje, močno upamo, da se bo ta oblika nadaljevala v rednem sistemu vzgoje in izobraževanja.

KAKO POLŽEV VSADEK IZBOLJŠA ŽIVLJENJE

Tomaž Mesarič

7. marec 2017 ... jutro ... ura je 8.30 ... zbudim se ... okoli mene tišina ... saj sem naglušen, ampak tole je nekaj novega ... tišina, ni šumov ... pes priteče v spalnico, gledam ga, vidim, da laja, a zvoka ni!

Po prvem šoku se uredim in začnem dan, kot ga začnem vsak dan ... A na obrazu presenečenje ... Saj sem vedel, da mi bo sluh z leti opešal, naglušen sem že od malega, v osnovno šolo sem šel s slušnim aparatom. A da lahko ugasne sluh čez noč, tega nisem pričakoval.

Ko sedaj pogledam nazaj, vidi, da se je sluh vztrajno in v parih letih počasi izgubljal. Prevečkrat sem bil »tečen«, pa še sam nisem vedel zakaj, prevečkrat sem se odmikal od družbe, ker nisem mogel slediti pogovoru ... In moja partnerka Suzana mi je vztrajno dopovedovala, naj grem na pregled. Pa nisem šel ... zdaj šele vem, kakšna napaka je bila to. A nikakor se nisem mogel lotiti raziskovanja gluhosti, kaj je možno, kako je v dolgih letih medicina in pristop do gluhosti napredoval.

Po začetnem šoku pa je »logistika« pognala kolesje. Informacije, napotnica, klic v Maribor, termin naslednji dan zjutraj ... Vse je pognalo z veliko hitrostjo. Po vseh preiskavah so mi določili diagnozo izgube sluha in predlagali posvet pri dr. Rebolju, ker sem primeren pacient za polžev vsadek. Od tam je bilo treba sprejeti samo še odločitev ali grem ali ne grem v to. Po prvem pregledu pri dr. Rebolju in vpisu na čakalno listo, sem opravil še vse preglede, slikanja, MR, CT ... in potem čakanje na termin za operacijo, dve leti.

Termin za operacijo je prišel malo prej. Po novem letu 2019 me je doma pričakala kuverta z naslovom iz Maribora.

Tomaž in njegov Car

Operacija je bila uspešna, zapletov ni bilo. Po petih dneh so me odpustili in mi dali termin čez dober mesec, ko sem dobil ličen nahrbtnik z znakom Cohlearja in gor moje ime. Super fino, zdaj pa prvi fitting.

Prvi fitting je bil zanimiv, nisem vedel, kaj lahko pričakujem, kaj se bo slišalo, ali bom sploh kaj zaznaval, bo tulilo, ropotalo - pa ni bilo nič od tega. Prva nastavitev je bila super, zvoki so začeli dobivati svojo »obliko«.

Od tega bo zdaj kmalu dve leti. Fitingi se vrstijo na vsakih nekaj mesecev. Vsakič je boljše. Vendar gre počasi. Na desni strani, kjer imam PV, nisem nikoli toliko slišal, da bi razumel govor. In sedaj nimam »knjižnice« zvokov, govora in šumov. Potrebno se je vsega na novo naučiti. Počasi gre. To ni gumb za vklop/izklop ... in ko greš na vklop, boš pa vse slišal. Zvoki so novi. Kakšen je domač, kakšen piska, drug

je raskav, včasih se sliši kot tehno muzika ... vse variante. Vse se je potrebno na novo naučiti.

A glej ga zlomka. Že takoj po prvi nastavitvi sem se navadil na PV. Všeč so mi zvoki, čeprav za nekatere še ne vem, za kaj vse so. Na vsak pisk se obračam, iščem izvor in se zabavam. Vsak dan se naučim kakega novega zvoka, kar naenkrat ima avto preveč piskanja senzorjev; slišim signal spuščениh zapornic in psa, ki v spanju smrči. Prijatelji kar naenkrat ugotavljajo, da sodelujem pri debatah, da sledim, ne da bi se morali posebej obračati k meni in ponavljati stavke.

Sedaj, po skoraj dveh letih, se deloma že lahko pogovarjam, ne da bi sogovorniku bral z ustnic.

Poslušam radio (vremenska napoved je npr. super za učenje). Telefoniranje mi še ne gre, a sem optimist, da bom tudi to sčasoma osvojil, kar mi bo v največji meri omogočilo boljše kontakte tako privatno kot poslovno (sedaj že vsi poslovni partnerji poznajo mojo težavo in komuniciramo predvsem preko SMS sporočil in emailov, kar je pogosto zelo zamudno).

Zato polagam vsem, ki imajo okvaro sluha, na srce: ne čakajte, pojdite na posvet, vprašajte za rešitve, ki bi bile primerne za vašo okvaro sluha.

Hvala dr. Rebolju za super operacijo vstavitve PV, Milanu Brumcu za nastavitve, prof. Diani Ropert za usmerjanje pri učenju poslušanja.

MATURA, KORONA IN JAZ

Lucija Barbara Mlakar

Stara sem 19 let in pred mano je matura. Rodila sem se popolnoma gluha, zato sem dobila polžev vsadek, ko sem bila stara 1 leto in 7 mesecev. Prve besede sem spregovorila pri dveh letih. Moj oče še zdaj pravi, da je vsaka moja beseda čudež. Počasi in vztrajno, z veliko veliko vaje sem ob nenehni podpori sestre, brata, staršev ter Nade, Sergeje in Irene začela govoriti. Zdaj pa tako govorim, da danes ljudje, ki me ne poznajo, dokler jim ne povem, sploh ne opazijo, da sem gluha. Danes sem velika klepetulja.

Sošolci v vrtcu in OŠ so me zelo dobro sprejeli. Prav tako mi sedaj sošolke velikokrat pomagajo pri razlagi ali razumevanju snovi.

Moja gluhotu me ni ovirala, da se ne bi ukvarjala z veliko dejavnostmi: 4 leta sem igrala klavir, v OŠ sem trenirala odbojko, igram golf, 15 let sem tudi plesala jazz balet. Zelo sem hvaležna vsem trenerjem, da so me sprejeli, ob meni vztrajali in mi niso pustili obupati. Pri plesu je bilo zelo zahtevno dobro slediti glasbi, pri tem slišati vsako malenkost in istočasno odplesati natančne gibe. Vendar sem se naučila pozorno poslušati, zato sem lahko tudi v družbi lažje sledila pogovoru. Zato me sošolci in prijatelji niso izločali iz družbe.

Včasih so prišla obdobja, ko mi je bilo vse pretežko, ne samo ples, popolnoma sem obupala, izgubila sem samozavest in nisem želela več vztrajati. Zato sem zelo hvaležna moji ljubeči družini, super prijateljem,

posebej mojim trem najboljšim prijateljicam Miji, Karmen in Zali, ter seveda najboljši trenerki plesa Samanti, da so vztrajale in me z motivacijskimi pogovori spodbujale, da sem se še bolj potrudila. Omeniti moram tudi super prijateljico Katjo, ki tudi ima polžev vsadek, za veliko takšnih in drugačnih pogovorov, ko včasih "jamrava" o tem, kako je včasih težko biti gluha. Imam veliko srečo, da me obkrožajo takšni ljudje, ko pa mi je najbolj težko, pa si ponovim stavek, ki ga meni, sestri in bratu oče velikokrat ponavlja: "Premagaj samega sebe". Tudi danes še pridejo takšna obdobja, vendar veliko manj pogosto kot nekoč. Eni bi rekli puberteta dela svoje.

Po končani osnovni šoli so prišle odločitve, kam naprej v srednjo šolo. Odločila sem se za Srednjo zdravstveno in kozmetično šolo Maribor, smer kozmetični tehnik. To sem sanjala že od 6. razreda. In danes še vedno zelo uživam pri urah prakse: masaže, nege obraza in telesa, manikire, pedikure, ličenja in pri predmetih spoznavanja podrobnosti anatomije, kozmetologije, kozmetičnih izdelkov in ostalo. Vse je potekalo super, normalno, brez problema, dokler ni prišel koronavirus. Zaradi porasta okuženih smo morali takoj vse zapreti in biti vsi v karanteni, se šolati na daljavo. Takrat sem bila na koncu 3. letnika. V prvem valu karantene smo seveda bili vsi zelo zmedeni; šele učili smo se, kako bi najlažje obravnavali snov, rešili ocene ... Edina prednost takšnega pouka je bila, da sem lahko spala do zadnje minute in šla v šolo v pižami. Tudi

tretji letnik sem zaključila s prav dobrim uspehom.

V tem času sem prostovoljno začela veliko brati, ker pred tem nisem nikoli marala branja, ponovno sem začela igrati klavir, izpopolnila sem se v kuhanju, saj je mami imela velikokrat dalj časa pouk v "živo" kot jaz.

Komaj sem čakala, da grem septembra spet v šolo, da se bom družila s sošolkami. Meseca oktobra nas je čakala praksa, ki je v tretjem letniku nismo opravili. Te prakse smo se vse zelo veselile in komaj smo jo dočakale. Prvi teden je bilo super, čeprav zaradi omejitev vsakokrat nisem smela biti zraven. Drugi teden prakse – drugi val epidemije – že spet smo doma. Niti prakse nisem mogla opraviti do konca. Zelo sem razočarana, žalostna.

In zdaj, tri mesece kasneje? Predolgo to že traja pa se nam malo že "meša". Večino ur imamo v "živo" - preko zooma. Z razumevanjem sicer nimam težav, včasih poslušam tudi preko slušalk, da je bolj razločno, vendar ni isto kot v šoli. Tam sem lahko

vprašala sošolko, če kaj nisem razumela, zdaj nimam nikogar ob sebi. In pred mano je matura. Zelo me je strah. Jo bom opravila? Zdi se mi, da nič ne znam. Kako bom nadoknadila toliko snovi? Kdaj bomo začeli ponavljati in se pripravljati na maturo?

Zelo pogrešam družbo, da se ne morem videvati s prijatelji in sorodniki. Pogrešam tudi, da nikamor ne smem, da ne morem v opero ali na balet, da ne morem na zabave (vsi moji prijatelji so sedaj imeli »osemnajstko«), da ne morem potovati, saj potujem že od svojega tretjega leta in sem do zdaj obiskala že 15 držav. Tudi maturantski izlet je odpadel. Verjetno tudi maturantskega plesa ne bomo imeli.

Včeraj pa je bil zame prav poseben dan. Dobila sem nečakinjo Paulino. Komaj čakam na veliko cartanja in nove izzive v tej posebni vlogi.

Vsem otrokom, ki imajo težave s sluhom, in njihovim staršem bi rada povedala, da lahko z vztrajnostjo vedno veliko dosežemo. Seveda to ne gre naenkrat, čez noč. Včasih zares dolgo traja ampak vedno se spleča potruditi.

V PRIČAKOVANJU ŠPORTNIH TEKMOVANJ

<https://www.rtvsllo.si/dostopno/clanki/v-pricakovanju-sportnih-tekmovanj/527148>

INTERVJU Z GLUHO ŠPORTNICO IRIS BREGANSKI

Iris Breganski je gluha od zgodnjega otroštva. Je dvakratna evropska mladinska prvakinja v skoku v višino in metu kopja, pred letom dni pa je prestopila v člansko vrsto.

15. JUNIJ 2020

Iris Breganski je mlada športnica z Gorenjske, ki je že v otroških letih izgubila sluh, pri štirih letih pa so ji vsadili polžev vsadek. Nekaj let je tekmovala v mladinski kategoriji, z lanskim letom pa je prvič sodelovala tudi na članskem tekmovanju gluhih v Talinu. Povprašali smo jo, kako je nanjo vplivala epidemija koronavirusa in kakšni so njeni športni cilji.

Ste dvakratna evropska mladinska prvakinja (Sofija 2018) v skoku v višino (U-18) in metu kopja (U-20). Pred dobrim letom ste prvič nastopili v članski vrsti v Talinu. Kako ste občutili ta prehod med članice?

Drži, pred dvema letoma sem v mladinski kategoriji v Sofiji zelo dobro tekmovala. Lani v Talinu sem tekmovala s članicami, pa tudi sicer sem v Sloveniji že prej tekmovala v članski kategoriji. Tekmovanje

v Talinu je bilo naporno, saj je bil let z Dunaja odpovedan in je potovanje trajalo zelo dolgo. Ko sem naposled prišla na stadion, sem si ogledala stezo in začela s treningom. Naslednji dan, na dan tekmovanja, pa je bila postavitve drugačna, pa tudi samo tekmovanje se je začelo pozneje, kot so predvidevali. Organizatorji niso imeli dovolj časa in so hiteli s postavitvijo steze za skoke.

Tudi sodniki niso na pravi način klicali naslednjega, ki je bil na vrsti za skok. Niso niti pomahali in zato nisem vedela, kdaj sem bila na vrsti.

Veste tudi, da je bila v Talinu težava tudi pri teku Tadeja Encija, ko ga je sotekač odrinil.

To je bilo prvič zame, da sem nastopila na dvoranskem tekmovanju gluhih.

V kateri od disciplin, v katerih nastopate, se počutite najbolj domače?

Najbolje se počutim v skoku v višino in skoku v

Foto: Osebni arhiv

daljino. Tudi v metu kopja sem uspešna, včasih pa sem tekmovala v sedmerboju.

Najbolje se počutim na pripravah na morju, tja bi šla rada tudi letos na treninge, kot grem vsako leto. A bo zaradi koronavirusa to težje izvedljivo.

Z atletiko se ukvarjate že nekaj let. Kdo vas je navdušil za atletiko in kdo je najbolj zaslužen, da danes uspešno tekmuje?

Res že dolgo treniram. V četrtem razredu osnovne šole sem začela s tekom, naslednje leto pa sem začela trenirati še skok v višino. Skok v višino je trenirala že moja mama in tudi moja teta. Uspešno tekmujem tudi zaradi želje po dobrih rezultatih in visokih mestih.

Kaj pa je bil vzrok za izgubo sluha? Sluh ste izgubili že v otroških letih.

Sluh sem izgubila že zelo zgodaj, polžev vsadek pa sem dobila šele, ko sem bila stara 4 leta. Prepozno sem začela govoriti, ker prva operacija ni uspela in so jo morali ponoviti. Če odstranim slušni aparat, ne slišim čisto nič, z njim pa slišim zelo dobro.

Uporabljate polžev vsadek, kako to vpliva na vaše življenje in treninge? Na tekmah za gluhe ne smete uporabljati aparata. Kako tam poteka komunikacija?

Polžev vsadek uporabljam ves čas in ga tudi na treningu ves čas nosim, tako da se lahko pogovarjam s prijatelji in trenerji. Le na tekmah za gluhe ne smem uporabljati slušnega aparata, takrat se s trenerjem pogovarjamo s pomočjo branja z ustnic in gibov rok.

Epidemije koronavirusne bolezni je uradno konec, vendar je prihodnost negotova. Kako ste preživeli ta čas, kako je bilo trenirati v drugačnih okoliščinah?

Trenirala sem na Šobcu, na gozdnih in travniških poteh, kasneje pa na stadionu v Radovljici. Veselim se treninga pri trenerki Saši Maraž.

Na kakšen način se sedaj pripravljate na

tekmovanja? Se treningi počasi vračajo v stare tirnice?

Zaradi treningov, ki so odpadli, nimam težav. Treniram, ker me veseli in želim doseči osebni rekord. Rada bi čimprej začela s tekmovanji v Sloveniji, mogoče bom lahko nastopila tudi na kakšnem mitingu na Hrvaškem, s tem pa bom lahko nastopila tudi na drugih tekmah. Tudi sicer se počutim zelo dobro, ker pri trenerki Saši Maraž zelo hitro napredujem. Je zelo dobra trenerka.

Obeti letošnje sezone so, da bodo tekmovanja predvsem na državni ravni. Kakšne so vaše želje za letošnje leto?

Žal je letos evropsko tekmovanje na Slovaškem odpadlo, vendar bo še dosti tekem. Januarja sem bila operirana na kolenu, zato se bomo priprav letos lotili počasi. S trenerko sva se dogovorili, da začneva z osnovnimi stvarmi, nato pa nadaljujema s specialnimi vajami. Ko bom dovolj dobro pripravljena, bom začela nastopati tudi na tekmovanjih.

Kako pa usklajujete študijske obveznosti s treningi?

Hodim na srednjo zdravstveno šolo v Ljubljani. Zdravstveni poklic me zelo veseli. Ko bom pridobila naziv bolničarke, se bom šolala tudi naprej.

Nekateri profesorji so zelo uvidevni, v času koronavirusa sem opravila izpite, letos pa nimam nobene pomoči v obliki podaljšanega časa pisanja ali obrazložitve težje razumljivega teksta, ker nekateri profesorji ne razumejo, da se trudim. Gluhota je velika težava, tako pri govoru kot pri razumevanju besedil.

Pri učenju porabim malo več časa, da vse dobro razumem. Tako pri treningih kot tudi pri učenju mi ves časa pomaga tudi moja mama.

Kakšni so vaši atletski cilji za prihodnost?

Moj cilj je, da bom lahko spet začela trenirati, obula športne copate in se vrnila na tekaške steze. Ob tem bom trenirala po vseh svojih močeh.

A. To.

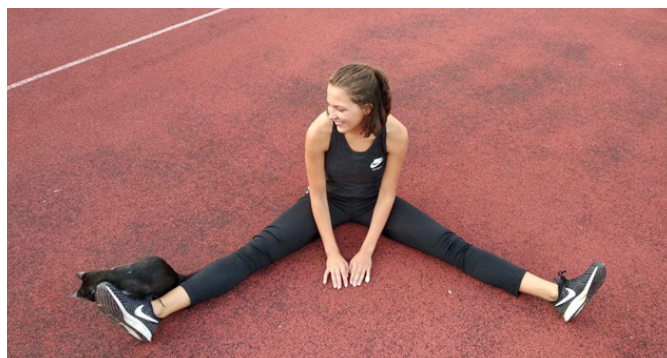

Foto: Osebni arhiv

DELAVNICE ZNAKOVNEGA SPORAZUMEVANJA ZA DOJENČKE IN MALČKE - ZNAKOVNI JEZIK ZA PREDŠOLSKE OTROKE S STARŠI

Živa Ribičič, Andreja Trtnik Herlec, Dušan Kuhar, STROKOVNI CENTER ZEBRA (ZGNL)

Delavnice znakovnega sporazumevanja

KAJ?

Starši in njihovi gluhi ali naglušni otroci se v skupini učijo znakovnega jezika. Delavnice omogočajo, da se starši seznanijo z osnovami komunikacije z gluhi in spoznajo svet gluhih in njihovo kulturo. Boljše razumevanje med starši in gluhim otrokom pa omogoča staršem zgodnje vključevanje in spremljanje otrokovega razvoja - od vzgoje do znanja. Otroci od 6. meseca naprej so že sposobni uporabljati nekaj znakov znakovnega jezika, do leta in pol jih lahko uporabljajo celo sto ali več, kar pomeni, da v komunikaciji lahko celo prekašajo slišne vrstnike.

ZAKAJ?

Dojenčkovo jezikovno okolje v največji meri oblikujejo starši. Študije (Goodwyn, Acredolo & Brown 2000) kažejo, da je komunikacija med dojenčkom in odraslim izrednega pomena že v prvem letu starosti. Zgodnja komunikacija z otrokom ima dolgoročne pozitivne učinke na jezikovno kompetentnost otrok. Ker gluhi dojenčki ne morejo slišati materinega glasu, so naravno bolj dovzetni na področju vizualne komunikacije. Čim zgodnejši dostop do znakovnega jezika ali z znaki podprte govorne komunikacije prinaša pozitiven učinek na jezikovno kompetentnost gluhih otrok. Ključno vlogo ima otrokova družina oz. starši. Družinsko okolje in učinkovita zgodnja komunikacija ne vplivata zgolj na

kasnejšo jezikovno kompetentnost, temveč tudi na kognitivni, čustveni in socialni razvoj otroka.

KJE?

Na Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana v okviru Strokovnega centra Zebra.

KDAJ?

Čim prej v otrokovem življenju, najbolj optimalno med 6. in 9. mesecem.

ZA KOGA?

Za slišne starše, ki imajo gluhe ali naglušne dojenčke, je priporočljiva uporaba znakovnega sporazumevanja za dojenčke in malčke ter kasneje slovenskega znakovnega jezika.

KAKO?

Slišni starši se skupaj s svojim gluhim ali naglušnim dojenčkom v skupini učijo osnovne komunikacije v znakovnem jeziku.

10 NASVETOV

1. Naj bo ZABAVNO!
2. Ustvarite očesni stik.
3. Besede vedno tudi izgovarjajte.
4. Pokažite predmet ali dejavnost.

5. Uporabljajte ustrezne znake.
6. Uporabljajte obrazno mimiko.
7. Vedno uporabljajte pravilne znake.
8. Ključno je UTRJEVANJE.
9. Odzivajte se.
10. Bodite potrpežljivi.

BIBA TORTO MEŠA (MIRA VOGLAR)

Priredila Sergeja Grögl, Center za sluh in govor Maribor

Zabavna izštevanka, ki jo otrok s pomočjo branja piktogramov, igre, gibanja hitreje usvoji. Uporabite svojo domišljijo, prebudite otroka v sebi in se IGRAJTE.

Izštevanko »berete«, vmes se seveda igrate, saj ustvarjate močno čustveno polje, ki pomaga otroku, da si ob igri, v kateri se zabava, stvari hitreje

zapomni. Ko izštevate živali v krogu in oponašate oglašanje priloženih živali, ugotovite, katera žival v krogu dobi kos torte. Lahko pa dodate še kakšno žival, osebo, predmet ... Podprite jo s sliko za lažje in boljše razumevanje ali pa jo enostavno najдите v prostoru, v katerem se nahajate.

Veliko veselih, zabavnih trenutkov ob igri.

			VIJA VAJA VIJA VAK. (Z rokami riši linije po zraku; plosk)	
BIBA	TORTO	MEŠA	 	
			ŠLIK-ŠLAK, ŠLIK-ŠLAK. (z rokami gibaj, kot bi rezal z nožem)	
BIBA	TORTO	REŽE		
1				
EN	KOS	TORTE	TI	DOBIŠ,
1	PA			MIŠ.
ENEGA	PA	MALA		

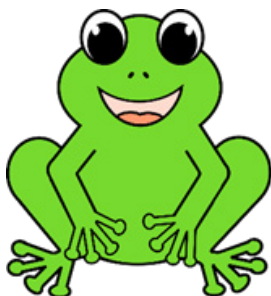
Izvor slik: internet

KLEPETAJVA IN SE IGRAJVA

Urša Dular Kolar, Branka Podboj, Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana

Klepetajva in se igrajva je naslov novega priročnik za spodbujanje govorno-jezikovne komunikacije od 4 . do 7 . leta starosti.

Namenjen je staršem in vsem, ki se pri svojem delu srečujejo z otroki.

Ob priročniku sva pripravili tudi zabaven videoposnetek za otroke, v katerem je prikazanih nekaj praktičnih idej za igro v domačem okolju, ki spodbujajo aktivno interakcijo med otrokom in odraslim, krepijo otrokovo zmožnost sodelovanja v dialogu ter doživljanja pozitivnih občutkov ob tem, da zmorejo, da so razumljeni in da lahko s svojim govorom aktivno vplivajo na bližnjo okolico.

Ker pri spodbujanju otrokove govorno-jezikovne komunikacije sodelujejo vsi, ki se z njim srečujejo, bodo Filipove igre in ideje pri svojem delu lahko koristno uporabili tudi vzgojitelji, surdopedagogi, logopedi, specialni in rehabilitacijski pedagogi in učitelji v prvem triletju osnovne šole.

Otrokova govorno-jezikovna komunikacija je pomemben kazalnik razvoja, ki se že od najzgodnejšega obdobja dalje razvija skozi vsakdanje interakcije z okolico, v katerih otrok aktivno sodeluje. Prvo in najpomembnejšo vlogo pri spodbujanju govorno-jezikovne komunikacije imajo starši, kasneje pa tudi vsi ostali, ki se pri svojem delu srečujejo z otroki.

V dobi sodobne tehnologije starši včasih težko sami najdejo in izberejo zamisli za spodbujanje govorno-jezikovnega razvoja v vsakodnevni dejavnosti.

Tekom dolgoletnih izkušenj iz najine logopedske prakse je nastala zbirka nasvetov in predlogov, ki sva jih združili v ustvarjalnem priročniku za spodbujanje govorno-jezikovne komunikacije otrok od 4 . do 7 . leta starosti – Klepetajva in se igrajva.

Glavni lik v ustvarjalnem priročniku je klepetav in radoveden zelen žabec Filip, ki se nadvse rad igra in vabi otroke, da se skupaj z njim podajo v zabavni svet glasov in besed. Skupaj z njim bodo otroci razmišljali, poslušali, opazovali, pripovedovali, opisovali, reševali uganke, risali, prepoznavali in posnemali različne prvine govora, ritem, rime, glasove in besede. Bogatili bodo besednjak, spoznavali slovnična pravila, ter se učili slušno razlikovati podobne besede in glasove ob nalogah in igrah s Filipom.

Vse informacije o priročniku KLEPETAJVA IN SE IGRAJVA so na voljo preko:

<https://zgnl.si/klepetajva-in-se-igrajva-prirocnik-za-spodbujanje-govorno-jezikovne-komunikacije/>

Vistafix™

BAHA5

BAHA SuperPower

Posluh d.o.o.
Borštna pot 14 a
6320 Portoraj

Attract sistem
za stimulacijo
polžka po kostni poti,
ko aparat ni
nameščen,
se implant ne vidi.

Connect sistem
za najboljše poslušanje
preko kosti

Wireless dodatki za procesorje BAHA 4, BAHA5, BAHA SuperPower,
Nucleus 6 in Kanso

Najsodobnejša tehnologija na področju slušnih implantov

Najsodobnejši procesor za polžev vsadek
s tehnologijo IQ Smart filtriranja
zvoka in brezvrvično
tehnologijo

Nucleus Carina
implant srednjega
ušesa, edini popolnoma
vgradljiv (neviden)
slušni implant na trgu

ABI,
slušni implant, ki se pripne
direktno na možgansko deblo

CODACS,
implant srednjega ušesa
za direktno akustično
stimulacijo polžka

Najsodobnejša
programska in
strojna oprema za
natačno
nastavljanje zvočnih
procesorjev

Nucleus Profile implanti
z elektrodami Contour Advance, Slim Straight in CI532

Aqua+
za brezskrbno uživanje v vodi
za aparate Nucleus 5
in Nucleus 6

Nucleus Kanso procesor za polževe vsadke

Za več informacij se obrnite na

web: www.posluh.si
email: info@posluh.si
tel.: 031 / 737363

RONDO 3

Neverjetno enostaven. Enostavno neverjeten.

RONDO 3 vam omogoča sprejemanje telefonskih klicev tudi takrat, ko so vaše roke polne. AudioLink, vsestranski povezovalni pripomoček, napravi pretakanje izredno enostavno. Zvok pošlje direktno do vašega ušesa, tako da lahko opravljate svoje vsakodnevne dejavnosti in ste istočasno kos svojim prijateljem.

Bi želeli izvedeti več?
medel.com/RONDO3